

31. jul. 1837

AFSENDER

Martinus Rørbye

MODTAGER

Frederikke Rørbye, f. Stockfleth

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Generel kommentar:

Brev nr. 106 på Rørbyes liste over afsendte breve 1834-37.

Afsendersted:

Firenze

Modtagersted:

København

Omtalte personer:

Ditlev Conrad Blunck

Emilie Collett, f. Rørbye

Amilcare Daverio

Frederik Ferdinand Friis

Peter Julius Kall

John Rørbye

Christian Frederik Schiøtt

Charlotte Johanne Schiøtt, f. Schack

Jørgen Sonne

Johan Wilhelm West

Peter Wulff

Arkivplacering:

Det kgl. Bibliotek, Acc. 1996/44

TRANSSKRIFTION

Florenz den 31te Juli 1837.

Har du maaske allerede ventet noget længe efter Brev fra mig kjære Moder, da beeder jeg dig at holde mig dette tilgode, da du vist til ethvert Øjeblik er overbeviist om, at det ikke er Mangel paa Kjærlighed til dig, der lader mig tøve med at skrive. Strax efter min Ankomst hertil skrev jeg til Rose,¹ og anførte jeg da tillige Aarsagen til min længere end almindelige Taushed, den nemlig: at man i de mindre Byer imellem Rom og Florenz ikke vel med Sikkerhed kan betroe sig til Posterne. At ogsaa Rose har været lidt vred, kan jeg vel forestille mig, da hun jo ikke vel kunne være vidende om denne sande Aarsag, og dertil maaske fremdees er |hun| af hendes gamle, noget hæftige Temperament; dog er dette Tilfælde, da beeder jeg dig kjære Moder, isaahenseende at stille hende tilfreds, forudsat at Vreden ikke ligesaa hurtig er forsvunden, som den var kommen. – At jeg dengang mit Brev til Rose afgik var reist har hun vist ikke undlat at siige dig, som ogsaa, at jeg bestemt lovede at skrive til dig endnu førend jeg forlod Florenz; dengang var det min Agt, i det minste at blive her 14 Dage, nu indseer jeg, at jeg let igjen kunne have kommet til at forsynde mig, jeg iiler derfor, i det minste for endeel, at opfylde mit Løfte, da jeg saaledes tror at gjøre dig mest tilpads. Og Grunden hvorfor jeg ikke her vil slutte mit Brev er denne: der synes nemlig at hvile en uheldig Stjerne over mig, hvad min Reise og Koleraen angaar, overalt følger den mig i Hælene, jeg kan enten ikke komme didhen jeg ønsker, eller jeg maae være glad ved at slippe bort fra de Steder hvor jeg opholder mig, førend man spærrer Grændserne. Jeg slap vel ud af det Rommerske, da dengang just Talen stærkt gik, om at de Toskanske Grændser mod Pavestaten ville blive spærrede, da Koleraen havde yttret sig i et Par smaae Byer ved den neapolitanske Grændse. Dog nu befinder jeg mig i Florenz netop i samme Tilfælde, da man befrygter, at Paven vil spærre sine Grændser paa Grund af et Par mistænkelige Dødsfald i Livorno; og da min Vei nu gaar over Bologna og Ferrara, ville jeg maaske blive ilde tjent med her at opholde mig forlænge. Imorgen, eller overmorgen tidlig forlader jeg derfor Florenz, og vil du kjære Moder af de siste Linnier af dette Brev see, om jeg er sluppen vel over Grændsen eller ei; dog jeg haaber vist, at det endnu er Tiid. Et Par andre Reisende, der her opholder dem, er det, af velunderrettede Folk her raadet, saa snart som muligt, at søge at gjøre dem reisefærdige, for ikke at komme til at holde Quaraintaine, og da jeg nu er viidende om dette, vil du vel tænke dig, at som jeg veed, hvad en Quaraintaine er for et kjedsomeligt Ophold, jeg da ikke vel længere her kan have nogen Roe paa mig. Iøvrigt kan jeg ikke nægte at Opholdet i

Florenz behager mig meget; Byen er smuk, og fuld af udmærkede Kunst-Sager, saa at man altid har noget at bestille med at see, og er jeg kjed af at see paa de døde Malerier, da er Livet her heller ikke at foragte; meget af det maleriske, der findes i Rom, er her rigtignok [overstreget: her] alt forbie; her er det som et sydligt Paris, og dette har ogsaa sine interessante Siider. Mod Middag eller Aften at see den smukke Plads Granducca opfyldt med Florentinere af begge Kjøen ville vist ikke lidet mere Piigebørnene: Pladsen er brolagt, som det meste af Florenz, med store Fliser, næsten som Bord- •2• plader, de ere sammeføiede saa net, at man spadserer, som paa et Stuegulv; rundt om sig seer man smukke Bygninger, og da denne, fremfor nogen anden mig bekjendte Plads, er riigt udstyret med Statuer i Brontze og Marmor, saa har det heele noget saare hyggeligt: det er netop det Modsatte man føler, naar man spadserer over Kongens Nytorv derhjemme; der søger man saa hastig som muligt at komme over, da det om Sommeren enten er for varmt til at dvæle længe i Solen der, eller, som vel hyppigere er Tilfælde, det slette Veier har paa den nøgne Plads større Spillerum, er man end vel forsynet med Paraplui og Vandstøvler, kan man dog saare let blive ilde tilreet inden man naaer over. Paa Piazza del Granducca er det anderledes, man befinder sig som i en rummelig, og skjønt siiret Sal, hvor man føler sig vel, og hvor man ønsker at dvæle og brænder Solen for stærkt, eller kommer der en tilfældig Regnbyge, da gaar man et Par Trin op i den aabne skjøne Loggia Lanzi, hvor man ikke saa let bliver kjed af at see ud paa den smukke Plads. Dog nok om dette, der findes desuden flere smukke Steder i Florenz, og at beskrive alle disse, vil ikke vel lade sig gjøre, en Beskrivelse af Steder kan desuden aldrig ganske tilfredsstillende. Men at det vil interessere Eder hjemme at høre hvorledes Damerne her see ud, kan jeg vel tænke mig: Saa smukke som Rommerinderne ere de i det hele tagen ikke; men Florentinerinderne have Noget mere naturligt ved dem, og, viide de saare vel at klæde dem. De gammel-tyske Moder i Klædedragten ere igjen her (jeg haaber ogsaa hjemme) tagne i Naade, og Damerne have sandelig ikke tabt i Udseende, ved Byttet med de Moder, der vare almindelige, da jeg reiste hjemmefra. Da synes Damerne, ganske imod det naturligt-Skjønne, at anvende alle mulige Kunstgreb paa at blive saa brede og stærke over Skuldrene, som det kun var dem muligt, nu er det paa engang det ganske Modsatte, og visselig langt mere klædeligt. Det vil mere mig at see, hvorledes Rose og Søstre see ud i denne Dragt; de have vel ogsaa Hængler, eller Fryndser, hvad det heeder, ved Albuerne; thi stor Forskjel finder man vel ikke imellem Moden i Italien og Danmark, saalænge man fra begge Lande tye til Paris, naar Talen er om Smag i Damepynt. Dog,

hvad vil jeg tale om Alt dette; Mangel paa saa hyppig Omgang med Damer, som hjemme, har paa Reisen ladet mig tabe meget af Sandsen for Saadant, og uden Meddeelelse, som i disse Sager ikke finder Sted blant Mandfolk, bliver man dog aldrig rigtigt underrettet. Mit Damebekjentskab her i Florenz indskrænker sig til Madame Daverio;² men da hun i Et og Alt er Italienerinde, har Conversationen et andet Snit; mere har hendes Mand³ været mig et behageligt Selskab her i Florenz; alle Aftener kom jeg sammen med ham og nogle andre Bekjente i en Caffá her; thi paa saadanne Steder maae den Reisende søge den Adspredelse Familielivet hjemme ellers tilbyder ham, og Byttet er just ikke altid saare behageligt. Dog til Adspredelse besøgte jeg undertiiden Daverio's som har et Landsted uden for Byen, og da var jeg vist nok bedre i mit gamle Houmeur, der i det heele tagen, ellers har lidt betydeligt. Jeg tilskriver dette de saa hyppig gjentagne Feberanfald: Endnu igaar maatte jeg vende tilbage fra Landet, da jeg mærkede at Feberen var i Anmarsch, og neppe var jeg ogsaa kommen hjem førend jeg følte den i sin fulde Styrke; Kulden er imidlertid ikke det værste derved; men Heeden generede mig forbandet til over Midnat. Idag føler jeg mig vel heelt bedre; men er naturligviis heelt mat; Kinin er den sædvanlige Resours for at standse Feberen; men for Følgerne af den Mængde jeg alt har tagen, frygter jeg bestandig, man siiger den skal svække Nerverne stærkt; forekommer jeg dig derfor at være bleven mere stille, naar jeg igjen seer dig beste Moder da bekymr dig ikke viidere derom, den danske Luft og gode Pleie i det kjære Hiem vil vel snart bøde paa dette Onde, vis det kan kaldes saaledes.

– Bologna den 7de August. Den 2den August om Morgenen tidlig forlod jeg Florenz i et muntert Selskab, der gjorde at vi tilbagelagde Veien paa en særleedes behagelig Maade. Egnen er meget bjergfuld; strax udenfor Florenz, der ligger i en stor Dal kjører man ind i Appeninerne's Bjergkjæde, der vedvarer uafbrut næsten til Bologna; men her er ogsaa alle Bjerge forbie, og Øjet skuer ud over den uendelige Lombardiske Slette. For mig er dette nu noget saare kjedsommeligt, da jeg alt saa lang Tiid er vant til, i det minste at see Bjerge i kort Afstand; dog en Landmand eller anden Econom ville vist tale anderledes, da man her seer en ganske anden Velstand, og Agerdyrkning end omkring Rom, omendskjønt dette vel •3• endnu er langt fra hvad man seer i Toskana, vis bedre Regjering overalt sees Spor af. Paa de høieste Punkter af Appeninerne er Grændsen imellem Hertugdømmet og Pavestaten; man havde sandelig ikke nødig der at sætte Staternes Vaaben, den Reisende seer strax paa Alt i vis Land han befinder sig. – Vi tilbragte en Nat i en af de usle smaae Bjergbyer og kjørte da den anden Dags Formiddag ind af det velhavende Bologna's

Port. Denne Bye har et ganske eget Præg: næsten alle Huuse have i Stueetagen Collonader, der vender ud mod Gaden, og man kan saaledes i den stærkeste Heede eller Regn spadseere om, uden at lade sig nogen af Deelene genere; ogsaa seer man her tydeligt en Velstand, jeg ikke saaledes har bemærket paa andre Steder i Pavestaten, med Undtagelse af Ancona. Der huuser Fransmændene endnu, imedens her den halve Bye er fuld af Pavens Sveitzer-Soldater og det østrigske Observations Korps; man troer her, paa engang at være kommen ind i en Militair Stat, og kun faae ere Præsternes og Munkenes Antal her, isammenligning med de Militaires. Alle Morgene vaagnes jeg af de østeriske Corporaler, der lære deres Recrutter at exerciere uden for mine Vinduer; Pavens Dragoner maneuvrere noget længere borte paa Pladsen; jeg er saaledes paa engang kommen ind i et Comers med Soldater, der slet ikke behager mig. Det er mig alt en Rædsel at see hvorledes de arme Karle blive dresserede, for at lære at gaae i Takt, Alt Naturligt gaar derved paa engang tabt; uendelig kjærere er mig derfor den græske Soldat, der hidindtil ingen Exersering har gjort unaturlig, og om han derfor er slettere end nogle af disse Marrionetter, skulle jeg meget betvivle. De første 2 Dage af mit Ophold her tilbragte jeg med at see de Kunst-Sager og Mærkeligheder, hvorfor jeg var kommen hid; men i de siste 2 Dage har jeg desværre maatte holde mig smukt roligt [overstreget: inde], da mit gamle Onde med Opkastelsen af Alt hvad jeg nød, her indfant sig i en temmelig stærk Grad. Dog det har imidlertid været Held for mig, at dette først hændtes her; idet jeg nemlig boer i et Privathuus, hvor jeg har all mulig Pleie, som var jeg hjemme. Aldrig saa snart hørte den nette Værtinde af Tjeneren, at jeg ikke befant mig vel, førend hun kom, ledsaget af sin Datter for at see til mig, og holt hun ikke op med at beede, førend jeg havde tillat hende den følgende Morgen at lade kalde en Læge; jeg havde nemlig aldeles ikke skjult for hende hvor liden Tiltroe jeg havde til de italienske Læger, at overbeviise mig om hvor liden Grund jeg havde til at viise Mistillid, var hendes ivrige Bestræbelse; og alt nu tror jeg at hun har haft ret. Lægen anordnede mig en Decoct, der strax standsede Brækningen, og jeg føler mig alt idag saavel at jeg har bestemt min Afreise til imorgen, da jeg tager til Ferrara. Min tidligere Frygt for at Cininen har svækket mig, har Lægen erklæret for at være fulkommen ugrundet, og da jeg saaledes alt iforveien ikke var synderlig stærk, kom hertil en Forkjølelse ved en Spadseeretuur uden for Byen, hvor jeg formodentlig var bleven for stærkt medtaget af Heeden (man kalder det her prendere calore) Noget man hjemme ikke saa ganske kjender, da det blot følger med de varmere Himmelstrøg; men Meeningen er, at Legemet bliver sat i en sygelig Tilstand, idet man alt for stærkt har

været udsat for Solheeden; tages dette imidlertiid itiide cureres det let, saaledes, som det nu har viist sig med mig. Dog det er vel paa tiide jeg holder op at tale om disse smaae Gjenvordigheder, du kunne ellers maaske ellers troe kjære Moder, at jeg var bleven en anden Lazarus og saavit er det dog endnu ikke kommen, og har jeg i Fremtiden heller ingen Grund til at troe, at jeg ikke jo skulle blive raskere, saa snart jeg blot ikke har en alt for stærk Heede, eller den slette Luft at kjæmpe med. Hvad der for Øjeblikket ligger mig mest paa Hjertet er at finde Breve ved min Ankomst til Venedig; thi i over 1½ Maaned har jeg nu, som Følge af Reisen, intet Ord seet fra Hjemmet. Efter Venedig er München det Sted, hvor jeg venter Brev; først i September vil jeg komme der, og skulle dertil ogsaa et Brev fra Hjemmet indtræffe noget for silde, da er det derfor ikke tabt for mig, da jeg der har Bekjente, der vil sende det efter mig. At Brevene maae adresseres poste restante troer jeg alt tidligere at have bemærket. – Naar Friis⁴ engang kommer hjem, da beed ham saa smaat at forberede Leutenant Wulff,⁵ der var i Rom, paa at jeg ikke har været istand til at opfylde mit givne Løfte, og medbringe ham et Par af den Slags Læderkamascher, som Landfolkene omkring Rom bruge, da jeg efter Prøve fant, at de næsten ville optage 1/6 af Pladsen i min Kuffert, og dertil var af et Slags Læder, der medfører en ganske afskyelig Stank. Lad F. endydermere siige ham at Sonne,⁶ der ogsaa er en vældig Jæger gjorde mig opmærksom paa, at det var umuligt for hvem der ikke var vant dertil, at bære disse Kamascher, da de medførte en stærk Heede og gnavede Fødderne, saa at man ikke kunne bevæge sig dermed; iliigemaade anførte han, at de engelske have ganske samme Snit, ere lettere, og bedre forarbejdede, og kan ligesaagodt have i Hamborg som i Rom. Da jeg nu desuden indsaa Umuligheden af at føre dem med mig løse uden paa Kufferten, da de snart ville finde en Libhaber, tog jeg ikke i Betænkning at svingte mit lit for hastigt gjorte Løfte; jeg har dog, for at bøde paa min Uefterrettelighed aftalt med Blunck,⁷ at vis W [overstreget: skulle ønske det] fremdeles skulle foretrække de romerske Kamascher for andre, at B da i Rom skal købe disse, og naar Leilighed med Skib gives da at besørge dem hjemsendte. Jeg har imidlertiid den Skyld paa mig, at jeg ikke burde lovet, hvad jeg ikke med Bestemthed viste at kunne opfylde; mit Ønske at kunne tjene ham, har været Aarsag dertil. ●2●

Da det vel nu ikke kan vare saa meget lang Tiid inden du kjære Moder igjen seer mig hos dig, og da jeg haaber du da tillader mig Brugen af et eller to Værelser som tidligere var Tilfælde, ville det vist ikke være saa urigtigt om du ville lade en Snedker eftersee mine norske Stole; thi jeg erindrer meget vel, at de alt, da jeg reiste bort, vare noget løse i

Limningen. Skulle Snekeren spolere Laqueringen, da vil vor Ven Berg,⁸ der som jeg haaber fremdeeles er Huusets Maler, vel bøde derpaa, og jeg skal da afgjøre dette med ham naar jeg først er hjemme. Du seer [selv] af denne Ubetydelighed kjære Moder, at jeg Intet har forglemt af hvad det huuslige angaaer i Hjemmet, og sandelig, alt nu tænker jeg med Glæde paa igjen at indtræde hos Eder •1• i de tidligere Forhold, der altid vare mig saa usigelig kjære. Hvad mig angaar, skal vist Intet mangle, til efter Evne at bidrage mit til at gjøre dig den kommende Vinter behageligere end den sist forsvundne; da jeg vel kan forestille mig, at da ogsaa John⁹ var fraværende du ofte maae have følt noget Ensomhed. Mig er det iblant Fremmede ofte gaaet ligesaa, dog desmere vil jeg nu ogsaa kunne skatte den daglige Omgang med de kjære, jeg aldrig noget Øjeblik har tabt af Erindring. Nu kjæreste Moder siiger jeg dig for denne Gang Farvel; siig Rose, at jeg fra Venedig skal skrive til hende; men at jeg da heller ikke venter hverken der eller i München forgjæves at søge Brev paa Posthuset. Hils i ligemaade alle Søstrene og Svogerne; hvorledes har West¹⁰ det, skriv mig endelig Noget herom. Nancy¹¹ haaber jeg nu finder sig bedre i Kall's¹² Fraværelse, end da Rose sist tilskrev mig i Rom. Om du i Sommer have haft Besøg af Emilie¹³ og hendes Smaaer er jeg ogsaa i Uviidenhed om endnu. Kort skriv mig om Alt hvad du veed interesserer mig og jeg er derfor bestandig din taknemlige og hengivne Søn
Martinus.

Glem ikke at hilse alle Schjøtt's og Lautrup's. Lev vel kjære Moder!

¹ Brevet er nr. 104 på Rørbyes liste over afsendte breve 1834-37, men er ikke bevaret.

² Hustru til Amilcare Daverio.

³ Amilcare Daverio](<https://roerbye.ktdk.dk/personer/amilcare-daverio>).

⁴ Frederik Ferdinand Friis.

⁵ Peter Wulff.

⁶ Jørgen Sonne.

⁷ Ditlev Conrad Blunck.

⁸ På denne tid boede i København fem malermestre ved navn Berg.

⁹ John Rørbye.

¹⁰ Johan Wilhelm West.

¹¹ Nancy Gerhardine Rørbye.

¹² Peter Julius Kall.

¹³ Emilie Collett, f. Rørbye.

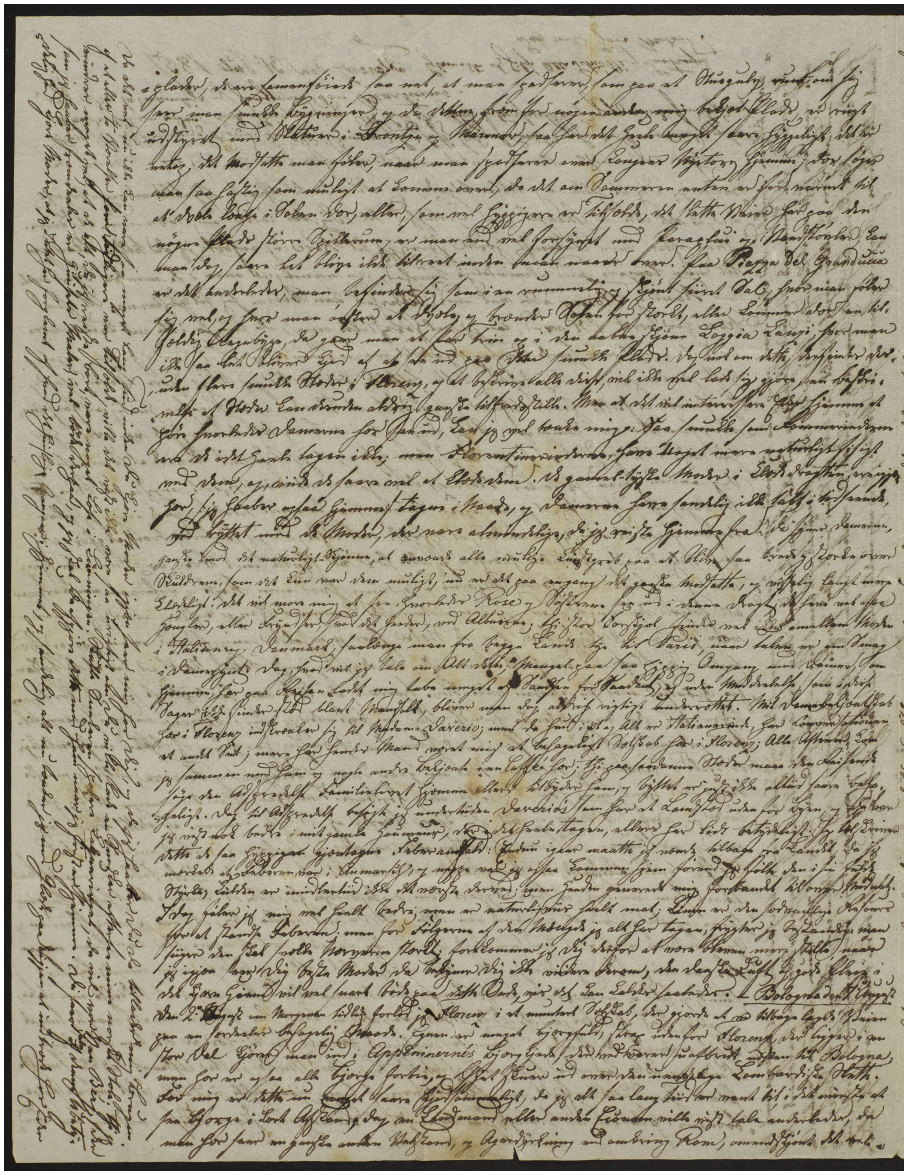
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

Handwritten text in Danish, dated "København den 27. Juli 1837". The text is written in a cursive script and appears to be a letter or a document. It contains several paragraphs of text, with some lines starting with "Min søster" and "Min søn". The text is written on aged, slightly yellowed paper. The handwriting is dense and fills most of the page. There are some corrections and additions throughout the text. The date "København den 27. Juli 1837" is written at the top right of the page. The text is written in a cursive script, characteristic of the 19th century. The paper shows signs of age, including some staining and discoloration. The overall appearance is that of a historical document or a personal letter.

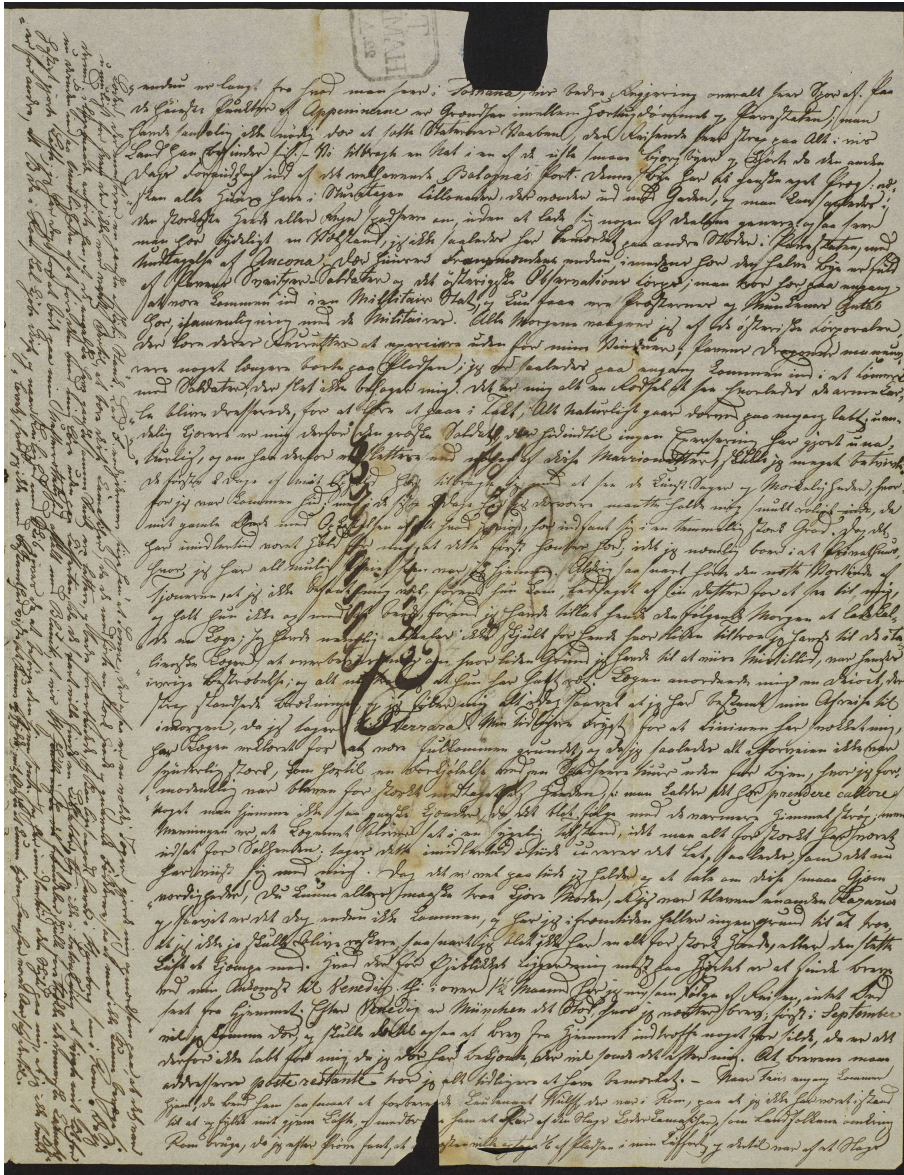
KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

